

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (αναιρετικό τμήμα)
της 23ης Μαΐου 2007*

Στην υπόθεση T-223/06 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της διατάξεως που εξέδωσε στις 13 Ιουλίου 2006 το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (δεύτερο τμήμα), στην υπόθεση F-102/05, Eistrup κατά Κοινοβουλίου (που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή), με την οποία ζητείται η αναίρεση της διατάξεως αυτής,

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τον H. von Herten και την L. Knudsen,

αναιρεσείον,

ο έτερος διάδικος στη διαδικασία είναι

Ole Eistrup, υπάλληλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κάτοικος Knebel (Δανία), εκπροσωπούμενος από τους S. Hjelmberg και M. Honoré, δικηγόρους,

προσφεύγων πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (αναιρετικό τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, πρόεδρο, M. Jaeger, J. Pirrung, M. Βηλαρά και H. Legal, δικαστές,

γραμματέας: E. Coulon,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- Με την αίτηση αναίρεσεως που άσκησε βάσει του άρθρου 9 του παραρτήματος του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το Κοινοβούλιο ζητεί την αναίρεση της διατάξεως που εξέδωσε στις 13 Ιουλίου 2006 το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην υπόθεση F-102/05, Eistrup κατά Κοινοβουλίου (που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη διάταξη), με την οποία το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης απέρριψε την ένσταση απαραδέκτου που είχε εγείρει το Κοινοβούλιο λόγω παραβάσεως του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, το οποίο εφαρμόζεται κατ' αναλογία στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 4, της αποφάσεως 2004/752/ΕΚ, Ευρατόμ, του Συμβουλίου, της 2ας Νοεμβρίου 2004, για την ίδρυση Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 333, σ. 7), λόγω του ότι το εισαγωγικό δικόγραφο, αντί να υπογραφεί ιδιοχείρως από τον δικηγόρο του προσφεύγοντος πρωτοδίκως, έφερε σφραγίδα αναπαράγουσα την υπογραφή του δικηγόρου αυτού.

Επί της πρωτόδικης διαδικασίας

- 2 Με την αρχικώς υποβληθείσα στις 20 Οκτωβρίου 2005 ενώπιον του Πρωτοδικείου προσφυγή, ο Ο. Eistrup ζήτησε, αφενός, να ακυρωθεί η από 13 Δεκεμβρίου 2004 απόφαση με την οποία το Κοινοβούλιο καθόρισε σε ανεπαρκές, κατά την άποψή του, ύψος το ποσό της αποζημίωσης που έπρεπε να του καταβληθεί λόγω της καθυστερημένης επανεντάξεώς του μετά από άδεια για προσωπικούς λόγους καθώς και η από 12 Ιουλίου 2005 απόφαση, με την οποία απορρίφθηκε η στρεφόμενη κατά της από 13 Δεκεμβρίου 2004 αποφάσεως διοικητική ένσταση και, αφετέρου, να υποχρεωθεί το Κοινοβούλιο να του καταβάλει αποζημίωση για την προκληθείσα ζημία.
- 3 Ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου, αφού διαπίστωσε ότι το δικόγραφο της προσφυγής έφερε σφραγίδα αναπαράγουσα την υπογραφή του δικηγόρου του Ο. Eistrup, με το από 25 Οκτωβρίου 2005 έγγραφο, κάλεσε τον δικηγόρο αυτό να υποβάλει παρατηρήσεις επί του αν πληρούνται οι διατάξεις του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, σύμφωνα με το οποίο «το πρωτότυπο κάθε διαδικαστικού εγγράφου πρέπει να υπογράφεται από τον εκπρόσωπο ή τον δικηγόρο» των διαδίκων.
- 4 Ο δικηγόρος του Ο. Eistrup απαντώντας, με το από 5 Νοεμβρίου 2005 σημείωμα, επιβεβαίωσε ότι είναι ο συντάκτης της τεθείσας επί του δικογράφου υπογραφής. Πρόσθεσε ότι, σύμφωνα με το δανικό δίκαιο, ο τρόπος αυτός υπογραφής πρέπει να γίνει δεκτός.
- 5 Στη συνέχεια, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου κοινοποίησε στο Κοινοβούλιο το εισαγωγικό δικόγραφο καθώς και αντίγραφο του προαναφερθέντος σημειώματος.
- 6 Με χωριστό δικόγραφο, που κατέθεσε στις 15 Δεκεμβρίου 2005, το Κοινοβούλιο προέβαλε ένσταση απαραδέκτου βάσει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας. Ο προσφεύγων υπέβαλε τις παρατηρήσεις του ως προς την ένσταση αυτή στις 10 Απριλίου 2006.

- 7 Με την από 15 Δεκεμβρίου 2005 διάταξη, το Πρωτοδικείο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, παράγραφος 3, της αποφάσεως 2004/752, παρέπεμψε την υπό κρίση υπόθεση ενώπιον του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης. Η προσφυγή πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου αυτού υπό τον αριθμό F-102/05.
- 8 Στις 16 Ιουνίου 2006, ο δικηγόρος του Ο. Eistrup, κατόπιν αιτήσεως του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης, κοινοποίησε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου αυτού κείμενο του δικογράφου της προσφυγής, το οποίο είχε υπογράψει ιδιοχείρως.
- 9 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης, με την αναιρεσιβαλλομένη διάταξη, απέρριψε την προβληθείσα από το Κοινοβούλιο ένσταση απαραδέκτου.

Επί της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως

- 10 Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης, αφού υπενθύμισε ότι, με την από 24 Φεβρουαρίου 2000 διάταξη, T-37/98, FTA κ.λπ. κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2000, σ. II-373, στο εξής: διάταξη FTA, σκέψη 26), το Πρωτοδικείο ερμήνευσε το άρθρο 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του, υπό την έννοια ότι απαιτεί ιδιόχειρη υπογραφή του δικηγόρου του προσφεύγοντος, δέχθηκε ότι η χρησιμοποίηση από τον δικηγόρο του Ο. Eistrup σφραγίδας αναπαράγουσας την υπογραφή του συνιστά παρατυπία. Ωστόσο, σύμφωνα με το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης, η παρατυπία αυτή, διαπιστωθείσα στο στάδιο καταθέσεως της προσφυγής, δεν μπορεί, ενόψει των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, να συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής (σκέψεις 22 έως 24 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως).
- 11 Συναφώς, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης, με τη σκέψη 25 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, έκρινε ότι οι δοθείσες από τον δικηγόρο του Ο. Eistrup διευκρινίσεις, σε απάντηση στο έγγραφο του Γραμματέα του Πρωτοδικείου, δεν

αφήνουν καμία αμφιβολία ως προς το ότι ο δικηγόρος αυτός ήταν σαφώς ο υπογράφας το δικόγραφο. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης έκανε μνεία της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 22ας Φεβρουαρίου 2006, T-34/02, *Le Levant* 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. II-267, σκέψη 56), ως προς τη δοθείσα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 44, παράγραφος 5, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας, εντολή από τον εκπρόσωπο νομικού προσώπου σε δικηγόρο για να ασκήσει προσφυγή, η δε εντολή αυτή είχε υπογραφεί με την επίθεση σφραγίδας.

- 12 Με τη σκέψη 26 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης υπενθύμισε ότι, κατόπιν των διευκρινίσεων του δικηγόρου του Ο. Eistrup, ο Γραμματέας του Πρωτοδικείου κοινοποίησε στο Κοινοβούλιο το εισαγωγικό δικόγραφο. Πρόσθεσε ακόμα, με τη σκέψη 27, ότι δέχθηκε εκ μέρους του Ο. Eistrup κείμενο του εισαγωγικού δικογράφου, υπογεγραμμένο ιδιοχείρως από τον δικηγόρο του.
- 13 Με τη σκέψη 28 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης διαπίστωσε ότι το Κοινοβούλιο δεν ανέφερε κανένα στοιχείο αποδεικνύον ότι θίγονται τα δικαιώματα άμυνας στην περίπτωση που το δικόγραφο κριθεί παραδεκτό από απόψεως των απαιτήσεων του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 14 Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης κατέληξε ότι ενόψει των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, αν κριθεί απαράδεκτη η προσφυγή λόγω μη τηρήσεως αυτού του διαδικαστικού τύπου, που δεν έχει ουσιώδη επίπτωση για την απονομή της δικαιοσύνης, θίγεται δυσανάλογα το θεμελιώδες δικαίωμα προσβάσεως του Ο. Eistrup σε δικαστήριο, και συγκεκριμένα στον πρώτο βαθμό (σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως).
- 15 Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη κοινοποιήθηκε στο Κοινοβούλιο στις 17 Ιουλίου 2006.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

Διαδικασία

- 16 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 23 Αυγούστου 2006, το Κοινοβούλιο άσκησε την υπό κρίση αναίρεση.
- 17 Το άρθρο 146 του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι, μετά την υποβολή των υπομνημάτων, το Πρωτοδικείο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή αφού ακούσει τους διαδίκους, μπορεί να αποφασίσει επί της αναιρέσεως χωρίς προφορική διαδικασία, εκτός αν ένας από τους διαδίκους υποβάλλει υπόμνημα με το οποίο αναφέρει τους λόγους για τους οποίους επιθυμεί να ακουστεί. Το αίτημα αυτό υποβάλλεται εντός μηνός από την επίδοση στον διάδικο του εγγράφου γνωστοποίησεως της περατώσεως της έγγραφης διαδικασίας.
- 18 Με το υπόμνημα αντικρούσεως που κατέθεσε στις 10 Νοεμβρίου 2006, ο Ο. Eistrup ζήτησε από το Πρωτοδικείο να ορίσει επ' ακροατηρίου συζήτηση, «λαμβανομένου υπόψη του αποφασιστικής φύσεως χαρακτήρα που [έχει] η επίμαχη τυπική προϋπόθεση για [αυτόν] και την προσφυγή του κατά του Κοινοβουλίου».
- 19 Το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί, αφενός, ως πρώιμο από απόψεως των διατάξεων του άρθρου 146 του Κανονισμού Διαδικασίας και, αφετέρου, ως στερούμενο συγκεκριμένης μνείας των λόγων για τους οποίους ο Ο. Eistrup επιθυμεί να ακουστεί.
- 20 Με το από 6 Δεκεμβρίου 2006 έγγραφο, το Κοινοβούλιο ζήτησε, κατά το άρθρο 143 του Κανονισμού Διαδικασίας, να του επιτραπεί να καταθέσει υπόμνημα απα-ντήσεως. Με απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2006, η αίτηση αυτή απορρίφθηκε. Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε αυθημερόν.

- 21 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (αναιρετικό τμήμα) έκρινε ότι οι διάδικοι δεν είχαν υποβάλει καμία αίτηση καθορισμού επ' ακροατηρίου συζήτησεως εντός της προθεσμίας ενός μηνός από της κοινοποίησεως της περατώσεως της έγγραφης διαδικασίας και αποφάσισε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 146 του Κανονισμού Διαδικασίας, να αποφανθεί χωρίς προφορική διαδικασία.

Αιτήματα των διαδίκων

- 22 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη·
 - να κρίνει οριστικώς τη διαφορά, κρίνοντας βάσιμη την ένσταση απαραδέκτου·
 - να απορρίψει την προσφυγή ως अपαράδεκτη·
 - να κρίνει κατά νόμο επί των δικαστικών εξόδων.
- 23 Ο Ο. Eistrup ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- κυρίως, να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως·

- επικουρικός, να αναπέμψει την απόφαση στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης·
- να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 24 Προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, το Κοινοβούλιο προβάλλει ένα και μοναδικό λόγο, ο οποίος αντλείται από τη μη τήρηση εκ μέρους του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης του κοινοτικού δικαίου. Ο λόγος αυτός διαιρείται σε δύο σκέλη τα οποία στηρίζονται στην παράβαση του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας και την προσβολή της ασφάλειας δικαίου, αντιστοίχως.
- 25 Βάσει του πρώτου σκέλους του λόγου αναιρέσεως, το Κοινοβούλιο φρονεί ότι το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, μη κρίνοντας απαράδεκτη λόγω παραβάσεως του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας την ασκηθείσα από τον Ο. Eistrup προσφυγή, μολονότι ο δικηγόρος του δεν είχε υπογράψει ιδιοχείρως το εισαγωγικό δικόγραφο.
- 26 Όσον αφορά τη μνεία της προαναφερθείσας αποφάσεως Le Levant 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής, από το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης, το Κοινοβούλιο τονίζει ότι η απόφαση αυτή αφορά το άρθρο 44, παράγραφος 5, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας και όχι το άρθρο 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο. Ωστόσο, η μη τήρηση του άρθρου 44, παράγραφος 5, στοιχείο β', μπορεί να τακτοποιηθεί δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 6, ενώ δεν προβλέπεται καμία τακτοποίηση σε περίπτωση μη τηρήσεως του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ως προς την απαίτηση της υπογραφής των πρωτοτύπων των δικογράφων από τον δικηγόρο του διαδίκου. Επομένως, η παρατεθείσα απόφαση είναι εν προκειμένω αλυσιτελής.

- 27 Καθόσον το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης κρίνει, με τη σκέψη 25 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι «ο δικηγόρος του προσφεύγοντος είναι σαφώς ο υπογράφων το δικόγραφο της προσφυγής», διαπίστωση από την οποία προκύπτει ότι ο δικηγόρος ήταν σαφώς ο υπογράφας την προσφυγή εφόσον ο ίδιος έθεσε τη σφραγίδα με την υπογραφή του επί του πρωτοτύπου του δικογράφου, το Κοινοβούλιο διερωτάται ως προς το αν είναι σκόπιμο να χρησιμοποιείται σφραγίδα αντί να υπογράφεται ιδιοχείρως το δικόγραφο της προσφυγής αν ο ενδιαφερόμενος είναι παρών. Εν πάση περιπτώσει, εξακολουθεί να είναι αδύνατο επί του παρόντος να εξακριβωθεί με βεβαιότητα αν, κατά τη στιγμή της αποστολής του δικογράφου, το περιεχόμενο του δικογράφου απέδιδε τις απόψεις του δικηγόρου.
- 28 Βάσει του δευτέρου σκέλους του λόγου αναιρέσεως, το Κοινοβούλιο προσάπτει στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης ότι προσέβαλε την αρχή της ασφάλειας δικαίου μη τηρώντας τις διατάξεις του Κανονισμού Διαδικασίας περί του παραδεκτού της προσφυγής. Πράγματι, καμία διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν περιορίζει το δικαίωμα επικλήσεως παραβάσεως του Κανονισμού Διαδικασίας μόνο στις περιπτώσεις που η παράβαση αυτή θίγει τα δικαιώματα άμυνας. Η απαίτηση υπογραφής αποτελεί προϋπόθεση παραδεκτού ακριβώς όπως η τήρηση των δικονομικών προθεσμιών, οπότε το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης δεν μπορεί να επικαλείται τις αρχές της αναλογικότητας και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για να αποφύγει την εφαρμογή του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 29 Ο Ο. Eistrup αντιτάσσει ότι ούτε ο Κανονισμός Διαδικασίας του Πρωτοδικείου ούτε τα συναφή με αυτόν κείμενα διευκρινίζουν τι πρέπει να νοείται με την «υπογραφή». Εξάλλου, ούτε η διάταξη FTA ούτε καμία άλλη δικαστική απόφαση δίνουν σαφή ορισμό της έννοιας αυτής και ακόμη λιγότερο της έννοιας της «ιδιόχειρης υπογραφής». Επιπλέον, σε ορισμένες έννομες τάξεις όπως η δανική έννομη τάξη, η χρήση σφραγίδας είναι συνήθως αποδεκτή για τα δικόγραφα. Εν πάση περιπτώσει, εν προκειμένω υπήρξε συγγνωστή πλάνη, οπότε η προσφυγή δεν μπορεί να κριθεί απαράδεκτη.
- 30 Συναφώς, ο Ο. Eistrup υποστηρίζει, πρώτον, ότι το άρθρο 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας ουδόλως διευκρινίζει αν η υπογραφή του δικογράφου της προσφυγής πρέπει να τηρεί ορισμένους τύπους. Προσθέτει ότι, σύμφωνα με τις πρακτικές οδηγίες στους διαδίκους (ΕΕ 2002, L 87, σ. 48) (σημείο I 2), το

Πρωτοδικείο, σε περίπτωση διαβίβασης με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δεν δέχεται προσομοίωση υπογραφής «μέσω υπολογιστή». Αντιθέτως, το κείμενο αυτό δεν αποκλείει τη διαβίβαση τηλεομοιοτυπίας ιδιόχειρης υπογραφής. Όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 3, των οδηγιών προς τον Γραμματέα του Πρωτοδικείου της 3ης Μαρτίου 1994 (ΕΕ L 78, σ. 32), τροποποιηθείσες τελευταία στις 5 Ιουνίου 2002 (ΕΕ L 160, σ. 1), σύμφωνα με το οποίο ο Γραμματέας μπορεί να δεχθεί μόνον τα έγγραφα που φέρουν το πρωτότυπο της υπογραφής του δικηγόρου ή του εκπροσώπου του εν λόγω διαδικού, ο Ο. Eistrup φρονεί ότι η διάταξη αυτή δεν διευκρινίζει σαφώς τι πρέπει να νοείται με «υπογραφή» ή «πρωτότυπο» της υπογραφής.

- 31 Σύμφωνα με τον Ο. Eistrup, πρέπει επομένως να αναλυθεί η λειτουργία της φυσικής υπογραφής. Η υπογραφή αυτή σκοπεί να διασφαλίσει την αυθεντικότητα, την ακεραιότητα και τον αδιαμφισβήτητο χαρακτήρα του κειμένου που περιλαμβάνεται στο υπογεγραμμένο έγγραφο και, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει στον αποδέκτη ότι η υπογραφή τέθηκε από συγκεκριμένο πρόσωπο, δηλαδή τον δικαιούχο της υπογραφής. Ο Ο. Eistrup συνάγει εξ αυτών ότι η χρήση σφραγίδας θεωρείται, τουλάχιστον στη Δανία, ότι πληροί τις προϋποθέσεις αυτές και, ως εκ τούτου, είναι συγκρίσιμη με την υπογραφή που έχει τεθεί με στυλογράφο διαρκείας ή στυλογράφο μελάνης. Περαιτέρω, το Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) θεωρεί, επίσης, τη χρήση προσομοιώσεως υπογραφής ως αποδεκτό τρόπο υπογραφής [απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, T-6/05, DEF-TEC Defense Technology κατά ΓΕΕΑ — Defense Technology (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR), Συλλογή 2006, σ. II-2671, σκέψη 3].
- 32 Όσον αφορά τον κίνδυνο καταχρηστικής χρησιμοποίησης της σφραγίδας αυτής, το δανικό δίκαιο έλυσε το πρόβλημα αυτό επιβάλλοντας στον συντάκτη προσομοιώσεως υπογραφής την υποχρέωση να αποδείξει ότι υπήρξε κατάχρηση σε συγκεκριμένη περίπτωση. Κατά συνέπεια, υπογραφή τεθείσα με σφραγίδα απολαύει του τεκμηρίου αυθεντικότητας. Με άλλα λόγια, ο συντάκτης προσομοιώσεως υπογραφής φέρει τον συνδεόμενο με τη χρησιμοποίηση σφραγίδας κίνδυνο. Εξάλλου, ο κίνδυνος πλαστογραφίσεως της υπογραφής δεν αφορά μόνον τη χρήση σφραγίδων, αλλά και την υπογραφή με στυλογράφο διαρκείας.
- 33 Στο πλαίσιο αυτό, ο Ο. Eistrup τονίζει ότι το Κοινοβούλιο ουδέποτε αμφισβήτησε ότι ο δικηγόρος του είχε την εξουσία να τον εκπροσωπεί, ότι ο δικηγόρος αυτός ήταν πράγματι ο συντάκτης του δικογράφου προσφυγής ή ότι η προσομοίωση υπογραφής είχε τεθεί από τον ίδιο αυτό δικηγόρο.

- 34 Δεύτερον, ο Ο. Eistrup αντικρούει την άποψη του Κοινοβουλίου ότι δεν μπορεί να γίνει επίκληση της προαναφερθείσας απόφασης Le Levant 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής, διότι αφορά πράξη, οι πλημμέλειες της οποίας μπορούσαν, αντίθετα προς τη συγκεκριμένη περίπτωση, να τακτοποιηθούν δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας. Ο Ο. Eistrup τονίζει ότι, με την απόφαση αυτή, το Πρωτοδικείο, αντί να κρίνει ότι απαιτείται τακτοποίηση, έκρινε ότι η διάταξη του άρθρου 44, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας δεν είχε παραβιαστεί, εφόσον η υπογραφή, τεθείσα με σφραγίδα, επί της εξουσιοδότησεως που δόθηκε σε δικηγόρο από τους πελάτες του ήταν καθ' όλα νομότυπη. Η απόφαση αυτή είναι εν προκειμένω λυσιτελής, δεδομένου ότι από το άρθρο 7, παράγραφος 3, των οδηγιών προς τον γραμματέα προκύπτει ρητώς ότι τα προς προσκόμιση έγγραφα δυνάμει του άρθρου 44, παράγραφος 5, στοιχεία α' και β', του Κανονισμού Διαδικασίας πρέπει να περιλαμβάνουν τη δοθείσα σε δικηγόρο εντολή, «υπογραφείσα» από εκπρόσωπο του εν λόγω νομικού προσώπου. Επομένως, για να είναι νόμιμη η εντολή αυτή, πρέπει να τηρεί τη σχετική με την υπογραφή προϋπόθεση. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο δέχθηκε, στην υπόθεση που οδήγησε στην προαναφερθείσα απόφαση Le Levant 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής, τη χρήση σφραγίδας.
- 35 Όσον αφορά τη διάταξη FTA, ο Ο. Eistrup ισχυρίζεται ότι το κρίσιμο ζήτημα στην υπόθεση που οδήγησε στη διάταξη αυτή ήταν το αν ένα πρόσωπο πλην του δικηγόρου των προσφευγουσών μπορεί νομίμως να υπογράψει το δικόγραφο της προσφυγής επ' ονόματι του δικηγόρου αυτού και όχι το ζήτημα του τρόπου με τον οποίο πρέπει να τεθεί επί του δικογράφου της προσφυγής η εν λόγω υπογραφή. Επομένως, πρόκειται για *obiter dictum* όταν το Πρωτοδικείο ερμήνευσε το άρθρο 43, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας υπό την έννοια ότι απαιτείται «ιδιόχειρη υπογραφή». Εξάλλου, το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να διευκρινίσει τι πρέπει να νοείται με την «ιδιόχειρη υπογραφή», δεν έκρινε το ζήτημα αν η χρήση σφραγίδας μπορεί να θεωρηθεί ως νόμιμος τρόπος υπογραφής.
- 36 Τρίτον, ο Ο. Eistrup προβάλλει ότι η χρήση σφραγίδας θεωρείται, τουλάχιστον στη Δανία, ως φυσική υπογραφή, έγκυρη και συγκρίσιμη με την υπογραφή που τίθεται με στυλογράφο. Τούτο συμβαίνει, μεταξύ άλλων, κατά την προσκόμιση διαδικαστικών εγγράφων ενώπιον των δανικών δικαστηρίων.

37 Τέταρτον, ο Ο Eistrup ισχυρίζεται ότι, εν πάση περιπτώσει, η χρήση σφραγίδας από τον δικηγόρο του πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτει σε συγγνωστή πλάνη. Συναφώς, ο Ο Eistrup προβάλλει τα ακόλουθα στοιχεία:

- το κοινοτικό δίκαιο δεν διευκρινίζει σαφώς την έννοια της «υπογραφής» ούτε την έννοια του «πρωτοτύπου» της υπογραφής·
- οι πρακτικές οδηγίες στους διαδίκους αποκλείουν μόνον τις προσομοιώσεις υπογραφής μέσω υπολογιστή·
- σύμφωνα με την κοινοτική νομολογία, τα διαδικαστικά έγγραφα μπορούν να υπογράφονται με σφραγίδα, όταν δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι ο συντάκτης συμφωνεί με το περιεχόμενο και έχει νόμιμη εξουσιοδότηση·
- η ταυτότητα του συντάκτη του δικογράφου της προσφυγής δεν αποτελεί το αντικείμενο καμίας αμφιβολίας εν προκειμένω·
- η χρήση σφραγίδας, αναπαράγουσας υπογραφή, γίνεται δεκτή στη Δανία·
- ο χαρακτηρισμός της υπό κρίση προσφυγής ως απαράδεκτης είναι εξαιρετικά σοβαρή πράξη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 38 Με την αίτηση αναιρέσεως, το Κοινοβούλιο προσάπτει στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όπως έχει ερμηνευθεί υπό το πρίσμα της αρχής της ασφαλείας δικαίου.
- 39 Σύμφωνα με την εν λόγω δικονομική διάταξη, «το πρωτότυπο κάθε διαδικαστικού εγγράφου πρέπει να υπογράφεται από τον εκπρόσωπο ή τον δικηγόρο του διαδίκου».
- 40 Η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι απαιτεί την ιδιόχειρη υπογραφή του εντεταλμένου από τον προσφεύγοντα δικηγόρου επί του πρωτοτύπου του εισαγωγικού δικογράφου (διάταξη FTA, σκέψεις 23, 26 και 27). Την ερμηνεία αυτήν υιοθετούν οι οδηγίες προς τον Γραμματέα του Πρωτοδικείου, οι οποίες επιβάλλουν, με το άρθρο 6, παράγραφος 3, στον Γραμματέα, να δέχεται μόνον τα έγγραφα που φέρουν «το πρωτότυπο της υπογραφής του δικηγόρου».
- 41 Επομένως, ορθώς το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης έκρινε, με τις σκέψεις 24 και 25 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι η χρησιμοποίηση από τον δικηγόρο του O. Eistrup σφραγίδας αναπαράγουσας την υπογραφή του είναι παράτυπη, στο στάδιο καταθέσεως της προσφυγής, δεδομένου ότι η υπογραφή μέσω της σφραγίδας αυτής δεν αποτελεί άμεσα τεθείσα υπογραφή, όπως απαιτεί το άρθρο 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας. Πράγματι, μολονότι η επίδικη σφραγίδα αναπαράγει τη μορφή της υπογραφής του δικηγόρου, παρ' όλ' αυτά ο τρόπος αυτός υπογραφής έχει έμμεσο χαρακτήρα και το δικόγραφο της προσφυγής δεν φέρει το πρωτότυπο της υπογραφής του δικηγόρου.
- 42 Κανένα από τα προβληθέντα από τον O. Eistrup επιχειρήματα δεν μπορεί να αντικρούσει την κρίση αυτή.

- 43 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί ως ανίσχυρο, πρώτον, το επιχείρημα το οποίο ο Ο. Eistrup προτίθεται να αντλήσει από την προαναφερθείσα απόφαση Le Levant 001 κ.λπ. Επιτροπής, βάσει του οποίου υποστηρίζει ότι η απόφαση αυτή, εφόσον δέχτηκε την προσομοίωση υπογραφής σε εντολή δοθείσα σε δικηγόρο για την άσκηση προσφυγής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 44, παράγραφος 5, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας, όρισε τον όρο «υπογραφή» κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 3, των οδηγιών προς τον Γραμματέα, εφόσον ο ορισμός αυτός είναι επίσης εν προκειμένω λυσιτελής (βλ. σκέψη 43 ανωτέρω).
- 44 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση ότι το άρθρο 44, παράγραφος 5, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας απαιτεί μόνον «αποδεικτικό ότι η εντολή προς τον δικηγόρο δόθηκε προσηκόντως». Το αποδεικτικό αυτό δεν πρέπει οπωσδήποτε να συνίσταται σε έγγραφο που να φέρει την ιδιόχειρη υπογραφή του εντολέα. Μολονότι είναι αληθές ότι το άρθρο 7, παράγραφος 3, των οδηγιών προς τον Γραμματέα απαιτεί «εντολή [...] υπογραφείσα από εκπρόσωπο του νομικού προσώπου», η διάταξη αυτή δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι έχει τροποποιήσει τη διάταξη του άρθρου 44, παράγραφος 5, στοιχείο β', του Κανονισμού Διαδικασίας —η οποία, κατά τα λοιπά, δεν μπορεί να τροποποιηθεί από τις οδηγίες προς τον γραμματέα—, αλλά πρέπει μάλλον να νοηθεί υπό την έννοια ότι παραπέμπει στη συνηθέστερη τυπική παρουσίαση της εντολής αυτής χωρίς, παρ' όλ' αυτά, να αποκλείεται κάθε άλλη δυνατότητα αποδείξεως ότι η εντολή έχει καταρτιστεί νομοτύπως. Αντιθέτως, από τη διατύπωση του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας δεν μπορεί να γίνει δεκτό δικόγραφο προσφυγής μη υπογεγραμμένο, ακόμη και αν προσκομιστεί η απόδειξη ότι έχει εγκριθεί το δικόγραφο αυτό, με άλλο τύπο πλην της επιθέσεως ιδιόχειρης υπογραφής, από τον δικηγόρο ή τον εκπρόσωπο, με το όνομα του οποίου έχει ασκηθεί η προσφυγή αυτή.
- 45 Δεύτερον, λαμβανομένης υπόψη της τυπικής προϋποθέσεως του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, η επίκληση της προαναφερθείσας αποφάσεως FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR, η οποία αναφέρει εσωτερική απόφαση του ΓΕΕΑ με την οποία εγκρίνεται η χρησιμοποίηση προσομοιώσεως της υπογραφής των υπευθύνων εκπροσώπων του ΓΕΕΑ για τους σκοπούς της αποφάσεως, ανακοινώσεως ή κοινοποιήσεως των εκπροσώπων αυτών, δεν ασκεί επιρροή στο υπό κρίση πλαίσιο. Γενικώς, το γεγονός ότι γίνεται δεκτή η χρησιμοποίηση τηλεομοιοτυπιών, τηλετυπημάτων, τηλεγραφημάτων ή ηλεκτρονικών ταχυδρομείων σε τομείς οι οποίοι δεν υπόκεινται σε αυστηρότερες τυπικές προϋποθέσεις, όπως οι ανακοινώσεις σε θέματα κοινοτικού

σήματος (κανόνες 55 και 79 έως 82 του Κανονισμού (ΕΚ) 2868/95 της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1995, περί της εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 40/94 του Συμβουλίου για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ L 303, σ. 1)], είναι αλυσιτελής.

- 46 Τούτο ισχύει, τρίτον, για το επιχείρημα ότι πρέπει να συναχθεί εξ αντιδιαστολής από το σημείο I 2 των πρακτικών οδηγιών στους διαδίκους ότι το Πρωτοδικείο δέχεται, σε περίπτωση διαβίβασης με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, προσομοιώσεις ιδιόχειρης υπογραφής (βλ. σκέψη 30 ανωτέρω). Πράγματι, η επίμαχη εξέταση αφορά μόνον τη χρησιμοποίηση τεχνικών μέσων επικοινωνίας, τα οποία αφορά καθ' εαυτά το άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας. Κατά συνέπεια, η εξέταση αυτή είναι αλυσιτελής για την ερμηνεία της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, του άρθρου αυτού.
- 47 Ωστόσο, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης έκρινε ότι, όσον αφορά τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, η μη τήρηση από τον δικηγόρο του Ο. Eistrup του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας δεν μπορεί να συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής. Επομένως, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης έκρινε ότι η απαίτηση περί ιδιόχειρης υπογραφής μπορεί να μην τύχει εφαρμογής αν το απαιτούν οι περιστάσεις της συγκεκριμένης περιπτώσεως.
- 48 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η έλλειψη, στο δικόγραφο της προσφυγής, της υπογραφής δικηγόρου έχοντος την ικανότητα να ενεργεί διαδικαστικές πράξεις ενώπιον του Πρωτοδικείου δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των τυπικών πλημμελειών που μπορούν να τακτοποιηθούν σύμφωνα με το άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το άρθρο 44, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου και τα άρθρο 6, παράγραφοι 1, 4 και 5 των οδηγιών προς τον Γραμματέα του Πρωτοδικείου.
- 49 Περαιτέρω, μολονότι το άρθρο 43, παράγραφος 6, του Κανονισμού Διαδικασίας επιτρέπει, κατόπιν των τροποποιήσεων του κανονισμού αυτού, που θεσπίστηκαν στις 6 Δεκεμβρίου 2000 (ΕΕ L 322, σ. 4), τη χρήση τηλεομοιοτυπιών και ηλεκτρονικών ταχυδρομείων, το κύρος κοινοποίησεως διενεργηθείσας με τη

βοήθεια των εν λόγω ηλεκτρονικών μέσων εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι «το υπογεγραμμένο πρωτότυπο του επίμαχου δικογράφου» κατατίθεται στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου το αργότερο δέκα ημέρες μετά. Εξάλλου, μολονότι το άρθρο 43, παράγραφος 7, επιτρέπει στο Πρωτοδικείο, μετά τις τροποποιήσεις του Κανονισμού Διαδικασίας που θεσπίστηκαν στις 12 Οκτωβρίου 2005 (ΕΕ L 298, σ. 1), να καθορίζει, με απόφαση που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ένα διαδικαστικό έγγραφο το οποίο διαβιβάζεται ηλεκτρονικώς στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου «λογίζεται ως το πρωτότυπο του εγγράφου αυτού», επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν έχει ακόμη ληφθεί τέτοια απόφαση.

- 50 Επομένως, στο παρόν στάδιο του δικαίου των κοινοτικών δικονομικών προθεσμιών, η υπογραφή, η οποία έχει τεθεί από τον δικηγόρο ιδιοχείρως, επί του πρωτοτύπου του εισαγωγικού δικογράφου αποτελεί το μόνο μέσο με το οποίο μπορεί να εξασφαλιστεί ότι η ευθύνη της καταρτίσεως και του περιεχομένου του διαδικαστικού αυτού εγγράφου αναλαμβάνεται από πρόσωπο που έχει δικαίωμα εκπροσωπήσεως του προσφεύγοντος ενώπιον των κοινοτικών δικαστηρίων (βλ., συναφώς, διάταξη FTA, σκέψεις 25 και 26).
- 51 Η απαίτηση περί ιδιόχειρης υπογραφής κατά την έννοια του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας αποσκοπεί επομένως, για την ασφάλεια δικαίου, στη διασφάλιση της αυθεντικότητας του δικογράφου της προσφυγής και στον αποκλεισμό του κινδύνου ότι το έγγραφο αυτό δεν αποτελεί, στην πραγματικότητα, το έργο του συντάκτη που έχει την ικανότητα να διενεργεί διαδικαστικές πράξεις. Επομένως, η απαίτηση αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως ουσιώδης τύπος και να αποτελέσει το αντικείμενο αυστηράς εφαρμογής, οπότε η μη τήρησή του συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής.
- 52 Όσον αφορά την επίθεση, επί του εισαγωγικού δικογράφου, σφραγίδας αναπαράγουσας την υπογραφή του εντεταλμένου από τον προσφεύγοντα δικηγόρου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μόνον ο τρόπος αυτός έμμεσης και μηχανικής «υπογραφής» δεν επιτρέπει να διαπιστωθεί ότι ο ίδιος ο δικηγόρος υπέγραψε οπωσδήποτε το επίμαχο διαδικαστικό έγγραφο.
- 53 Όσον αφορά τη διαπίστωση του Πρωτοδικείου Δημόσιας Διοίκησης, με τη σκέψη 25 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι οι δοθείσες από τον δικηγόρο του Ο. Eistrup διευκρινίσεις δεν αφήνουν καμία αμφιβολία ως προς το γεγονός ότι ο

δικηγόρος αυτός υπέγραψε σαφώς το δικόγραφο της προσφυγής, επισημαίνεται ότι δικόγραφο της προσφυγής, το οποίο έχει ουσιώδες ελάττωμα κατά τη στιγμή της καταθέσεώς του, δεν μπορεί να τακτοποιηθεί με απλή δήλωση, η οποία είναι μεταγενέστερη και εξωτερική του κατά κυριολεξία δικογράφου, εφόσον η έλλειψη ιδιόχειρης υπογραφής δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των τυπικών παρατυπιών που μπορούν να τακτοποιηθούν κατά τη διάρκεια της δίκης (βλ. σκέψη 48 ανωτέρω). Εξάλλου, μόνον η δήλωση αυτή δεν αρκεί για να επικυρώσει ηλεκτρονικά ταχυδρομεία ή τηλεομοιοτυπίες όταν δεν ακολουθούνται από το «υπογεγραμμένο πρωτότυπο του εγγράφου».

- 54 Προστίθεται ότι, μολονότι ο Ο. Eistrup επιβεβαίωσε ότι ο δικηγόρος του είχε υπογράψει προσωπικώς το δικόγραφο της προσφυγής μέσω σφραγίδας αναπαράγουσας την υπογραφή του (σκέψη 20 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως), διαπιστώνεται απλώς ότι ο τρόπος υπογραφής του δικογράφου της προσφυγής εμπίπτει μόνο στην εσωτερική σφαίρα του επιμάχου δικηγορικού γραφείου και δεν εμπίπτει συνήθως ούτε στον έλεγχο του αντιδίκου ούτε του δικαστή. Επομένως, δεν πρόκειται για προϋπόθεση η οποία δύναται αντικειμενικώς να διασφαλίζει αδιαμφισβήτητα ότι ο δικηγόρος του Ο. Eistrup αναλαμβάνει την ευθύνη της καταρτίσεως και του περιεχομένου του δικογράφου της προσφυγής.
- 55 Η απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Ιανουαρίου 2007, C-229/05 P, PKK και KNK κατά Συμβουλίου (που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψεις 114 έως 119) δεν αντικρούει το συμπέρασμα αυτό. Με την απόφαση αυτή, το Δικαστήριο, κληθέν να αποφανθεί επί του κύρους των δηλώσεων του δικηγόρου του προσφεύγοντος, οι οποίες σκοπούσαν να νομιμοποιήσουν την εντολή που ο προσφεύγων είχε δώσει στον δικηγόρο, έκρινε ότι οι δηλώσεις αυτές, στις οποίες έχει προβεί μέλος δικηγορικού συλλόγου κράτους μέλους, το οποίο επομένως υπόκειται σε κώδικα επαγγελματικής δεοντολογίας, αρκούν, υπό τις ιδιαίτερες περιστάσεις της προκείμενης περίπτωσης, προς απόδειξη του ότι ο προσφεύγων έχει την εξουσία να δίδει την εντολή σε δικηγόρους. Ωστόσο, η ιδιαιτερότητα της υποθέσεως εκείνης συνίστατο στο γεγονός ότι ο προσφεύγων ήταν οργάνωση στερούμενη νομικής προσωπικότητας, πράγμα το οποίο οδήγησε το Δικαστήριο να τονίσει ότι ούτε στις διατάξεις του Οργανισμού του, ούτε στις διατάξεις του Κανονισμού Διαδικασίας, ούτε στις διατάξεις του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου δεν προβλέφθηκε η περίπτωση ασκήσεως προσφυγής από τέτοια οργάνωση. Σύμφωνα με το Δικαστήριο, σ' αυτήν την εξαιρετική περίπτωση, πρέπει να αποφεύγεται η υπερβολική τυπολατρεία και να δίνεται, κατά συνέπεια, η δυνατότητα στην προσφεύγουσα οργάνωση να αποδείξει, με κάθε αποδεικτικό μέσον, ότι έχει την ικανότητα να δίδει εντολή σε δικηγόρους.

- 56 Αντιθέτως, εν προκειμένω δεν συντρέχει τέτοια εξαιρετική περίπτωση, εφόσον η απαίτηση περί ιδιόχειρης υπογραφής, ως ουσιώδης τύπος (βλ. σκέψη 51 ανωτέρω), θεσπίζεται ακριβώς από τις διατάξεις του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, όπως έχουν ερμηνευθεί από την προαναφερθείσα νομολογία.
- 57 Η διαπίστωση αυτή δεν θίγεται περαιτέρω με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Ιανουαρίου 2004, T-158/99, Thermenhotel Stoiser Franz κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2004, σ. II-1, σκέψεις 42 έως 45), δεδομένου ότι, στην υπόθεση που οδήγησε στην απόφαση αυτή, η προσφυγή αφορούσε πράγματι την ιδιόχειρη υπογραφή του δικηγόρου του προσφεύγοντος και το Πρωτοδικείο μπόρεσε να εξακριβώσει το γνήσιο της υπογραφής αυτής συγκρίνοντάς την με άλλες υπογραφές του ίδιου δικηγόρου, δηλαδή βάσει αντικειμενικών στοιχείων και όχι σε σχέση με μεταγενέστερη και εξωτερική των επιμάχων εγγράφων δήλωση του δικηγόρου αυτού.
- 58 Λαμβανομένων υπόψη των προηγούμενων, η έλλειψη ιδιόχειρης υπογραφής δεν μπορεί περαιτέρω να θεωρηθεί ότι τακτοποιείται από το γεγονός ότι, αφενός, το δικόγραφο της προσφυγής του Ο. Eistrup είχε κοινοποιηθεί στο καθού πρωτοδίκως και, αφετέρου, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης είχε λάβει εκ μέρους του Ο. Eistrup κείμενο του εισαγωγικού δικογράφου υπογεγραμμένο ιδιοχείρως από τον δικηγόρο του (σκέψη 27 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως). Πράγματι, η προσφυγή δεν καθίσταται, προδήλως, παραδεκτή λόγω του γεγονότος και μόνον ότι έχει κοινοποιηθεί στον αντίδικο. Όσον αφορά την κοινοποίηση εκ μέρους του Ο. Eistrup νέου δικογράφου της προσφυγής, αρκεί η υπενθύμιση ότι το δικόγραφο αυτό κατατέθηκε στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης μόλις στις 16 Ιουνίου 2006. Επομένως, όπως ορθώς επισήμανε το Κοινοβούλιο, η κατάσταση αυτή επήλθε μεταγενέστερα της παρελεύσεως της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής.
- 59 Τέλος, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης έκρινε ότι το Κοινοβούλιο δεν απέδειξε ότι προσβάλλονται τα δικαιώματα άμυνας στην υποθετική περίπτωση όπου κριθεί παραδεκτή η προσφυγή, ενώ αν κριθεί απαράδεκτη, λόγω μη τηρήσεως διαδικαστικού τύπου χωρίς ουσιώδη επίπτωση

για την απονομή της δικαιοσύνης, θίγεται δυσανάλογα το θεμελιώδες δικαίωμα της πρόσβασης στη δικαιοσύνη (σκέψεις 28 και 29 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως). Συναφώς, τονίζεται ότι η απαίτηση περί ιδιόχειρης υπογραφής κατά την έννοια του άρθρου 43, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας αποτελεί ουσιώδη τύπο (βλ. σκέψη 51 ανωτέρω). Ωστόσο, η παράβαση ουσιώδους τύπου συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής (βλ., συναφώς, διάταξη του Πρωτοδικείου της 8ης Φεβρουαρίου 1993, T-101/92, Σταγάκης κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1993, σ. II-63, σκέψη 8), χωρίς να χρειάζεται να εξεταστούν τα αποτελέσματα της προσβολής αυτής και, μεταξύ άλλων, να εξεταστεί αν η έλλειψη ιδιόχειρης υπογραφής στο δικόγραφο της προσφυγής προκάλεσε ζημία στον αντίδικο (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 2000, C-286/95 P, Επιτροπή κατά ICI, Συλλογή 2000, σ. I-2341, σκέψεις 42 και 52).

- 60 Επομένως, η επίθεση, σε εισαγωγικό δικόγραφο, σφραγίδας αναπαράγουσας την υπογραφή του εντεταλμένου από τον προσφεύγοντα δικηγόρου συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής, τούτο δε ανεξαρτήτως των περιστάσεων όπως αυτές που ελήφθησαν υπόψη από την αναιρεσιβαλλομένη διάταξη.
- 61 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η διαπιστωθείσα διαδικαστική παρατυπία δεν μπορεί, ενόψει των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως, να συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφυγής.
- 62 Εντούτοις, υπενθυμίζεται ότι, ακόμη και αν το σκεπτικό μιας απόφασης του Πρωτοδικείου ενέχει παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, αλλά το διατακτικό της είναι βάσιμο για άλλους νομικούς λόγους, η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται (αποφάσεις του Δικαστηρίου, της 9ης Ιουνίου 1992, C-30/91 P, Lestelle κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3755, σκέψη 28· βλ., επίσης, συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου, της 12ης Νοεμβρίου 1996, C-294/95 P, Ojha κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. I-5863, σκέψη 52).

- 63 Εν προκειμένω, ο Ο. Eistrup επικαλείται τον συγγνωστό χαρακτήρα της σημειωθείσας πλάνης.
- 64 Συναφώς, επισημαίνεται ότι συγγνωστή πλάνη δεν συνεπάγεται ότι καθίσταται παραδεκτό το δικόγραφο της προσφυγής, το οποίο πάσχει από έλλειψη ιδιοχείρως υπογραφής, αλλά ότι δεν αρχίζει η προθεσμία ασκήσεως προσφυγής για τον ενδιαφερόμενο, οπότε το νομοτύπως υπογεγραμμένο δικόγραφο της προσφυγής, το οποίο κατατέθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης στις 16 Ιουνίου 2006, να μην κριθεί εκπρόθεσμο.
- 65 Πάντως, αρκεί η διαπίστωση ότι ο Ο. Eistrup δεν προέβαλε ότι συνέτρεξε κάποια εξαιρετική περίπτωση που εμπόδισε τον δικηγόρο του να υπογράψει ιδιοχείρως το δικόγραφο της προσφυγής ούτε απέδειξε ότι ο δικηγόρος του, χρησιμοποιώντας σφραγίδα υπογραφής, επέδειξε όλη την απαιτούμενη από συνήθως ενημερωμένο πρόσωπο επιμέλεια (βλ., συναφώς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Μαρτίου 1993, T-33/89 και T-74/89, Blackman κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1993, σ. II-249, σκέψη 34, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 9ης Ιουλίου 1997, T-63/96, Fichtner κατά Επιτροπής, Συλλογή Υπ.Υπ. 1997, σ. I-A-189 και II-563, σκέψη 25). Ωστόσο, τα κρίσιμα για την υπόθεση κείμενα, μεταξύ άλλων το κείμενο του άρθρου 6, παράγραφος 3, των οδηγιών προς τον Γραμματέα και το κείμενο της διατάξεως ΓΤΑ έπρεπε να τον οδηγήσουν, ως επιμελή και ενημερωμένο επαγγελματία, να υπογράψει ιδιοχείρως το δικόγραφο της προσφυγής.
- 66 Επομένως, η επίκληση της έννοιας της συγγνωστής πλάνης είναι εν προκειμένω αλυσιτελής.
- 67 Κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη πρέπει να αναιρεθεί.

Επί της ενστάσεως απαραδέκτου

- 68 Σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 1, του παραρτήματος του Οργανισμού του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη, το Πρωτοδικείο μπορεί, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης, να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη να εκδικαστεί. Αυτή ακριβώς η περίπτωση συντρέχει εν προκειμένω.
- 69 Από τις σκέψεις 38 έως 67 ανωτέρω προκύπτει ότι η εγερθείσα ενώπιον του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης ένσταση απαραδέκτου εκ μέρους του Κοινοβουλίου πρέπει να γίνει δεκτή. Κατά συνέπεια, η προσφυγή του Ο. Eistrup απορρίπτεται ως अपαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 70 Σύμφωνα με το άρθρο 148, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως είναι βάσιμη και το Πρωτοδικείο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αποφαινεται επί των δικαστικών εξόδων.
- 71 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ίδιου κανονισμού, το οποίο εφαρμόζεται επί της διαδικασίας αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 144 του κανονισμού αυτού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

- 72 Πάντως, σύμφωνα με το άρθρο 88 του Κανονισμού Διαδικασίας, εφαρμοστέου στις αιτήσεις αναιρέσεως που ασκούνται από τα θεσμικά όργανα δυνάμει των άρθρων 144 και 148, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού αυτού, στις διαφορές μεταξύ των Κοινοτήτων και των υπαλλήλων τους, τα όργανα φέρουν, κατ' αρχήν, τα έξοδά τους.
- 73 Υπό τις συνθήκες αυτές, κάθε διάδικος φέρει τα έξοδά του.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (αναιρετικό τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί τη διάταξη που εξέδωσε στις 13 Ιουλίου 2006 το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην υπόθεση F-102/05, Eistrup κατά Κοινοβουλίου (που δεν έχει ακόμη δημοσιευθεί στη Συλλογή).**
- 2) **Απορρίπτει ως απαράδεκτη την ασκηθείσα από τον Ο. Eistrup ενώπιον του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης προσφυγή στην υπόθεση F-102/05.**

- 3) Κάθε διάδικος φέρει τα έξοδά του όσον αφορά την πρωτόδικη και την αναιρετική διαδικασία.**

Vesterdorf

Jaeger

Pirrung

Βηλαράς

Legal

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Μαΐου 2007.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

B. Vesterdorf